

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. +370 5 266 4201, faks. +370 5 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė ir pakartotinai teikia svarstyti Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 pakeitimo įstatymo projektą (toliau – Projektas) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 pakeitimo įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ projektą (toliau – Nutarimo projektas), kurie patobulinti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos (toliau – LRVK) Socialinės politikos grupės 2025 m. rugsėjo 24 d. pažymoje Nr. NV-2142 ir Teisės grupės 2025 m. rugsėjo 24 d. išvadoje Nr. NV-2141 pateiktus pasiūlymus ir pastabas.

Toliau dėstomoje lentelėje pateikta informacija apie Projektu teikiamus pasiūlymus ir jiems įgyvendinti svarbi informacija.

1. Projektu sprendžiama problema ir jos priežastys

Pagrindinis Projekto tikslas – stiprinti socialinės apsaugos išmokų įtaką skurdo ir pajamų nelygybės mažinimui ir užtikrinti efektyvesnę valstybės biudžeto lėšų planavimą ir panaudojimą.

Įstatymo projekto uždaviniai:

1. Pakeisti socialinių išmokų bazinių dydžių indeksavimo tvarką, siekiant užtikrinti, kad ji atspindėtų kainų ir vidutinio darbo užmokesčio pokyčius.
2. Užtikrinti subalansuotą ir laiku atliekamą Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų planavimą.
3. Įstatymo projekto nuostatas suderinti su aktualiomis Lietuvos Respublikos oficialiosios statistikos įstatymo ir Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymo nuostatomis.
4. Atlikti Lietuvos Respublikos socialinės paramos išmokų atskaitos rodiklių ir bazinio bausmių ir nuobaudų dydžio nustatymo įstatymo Nr. X-1710 (toliau – Įstatymas) redakcinio pobūdžio patikslinimus.

Konkrečios Projektu siūlomos teisinio reguliavimo priemonės apibūdintos ir jas pagrindžiantys argumentai nurodyti Projekto aiškinamajame rašte.

2. Projektu siūlomo teisinio reguliavimo esmė (siūlomas problemos sprendimas)

1. Projektu siūloma pakeisti socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių: minimalių vartojimo poreikių dydžio (toliau – MVPD) ir bazinių dydžių – bazinės socialinės išmokos dydžio (toliau – BSI), šalpos pensijų bazės dydžio (toliau – ŠPB), tikslinių kompensacijų bazės dydžio (toliau – TKB) ir valstybės remiamų pajamų dydžio (toliau – VRP) (toliau kartu – baziniai dydžiai) apskaičiavimo tvarką siekiant užtikrinti, kad ji atspindėtų kainų ir vidutinio darbo užmokesčio pokyčius.

2. Atsižvelgiant į tai, kad valstybės biudžeto pajamos planuojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansų ministerijos Ekonominės raidos scenarijuje skelbiamais rodikliais, ir siekiant užtikrinti subalansuotą ir laiku atliekamą valstybės biudžeto pajamų ir išlaidų planavimą, Projektu siūloma nustatyti, kad MVPD ir baziniai dydžiai būtų apskaičiuojami vadovaujantis Finansų ministerijos kovo mėnesį Ekonominės raidos scenarijuje skelbiamomis prognozėmis.

3. Projektu siūloma atlikti kitus Įstatymo techninius patikslinimus. Siekiant išvengti Įstatymo ir Valstybinių pensijų įstatymo nuostatų dubliavimosi bei užtikrinti teisinio reguliavimo aiškumą ir nuoseklumą, Projektu siūloma atsisakyti perteklinės nuostatos, kurioje apibrėžiama valstybinių pensijų bazė. Projektu siūloma Įstatymo nuostatas suderinti su Oficialiosios statistikos įstatymu ir pakeisti Įstatyme vartojamą Lietuvos statistikos departamento pavadinimą į aktualų šios institucijos pavadinimą – Valstybės duomenų agentūra. Taip pat siūloma tikslinti Įstatymo pavadinimą.

4. Projektu nekeičiama nusistovėjusi ir pasiteisinusi tvarka, pagal kurią nustatomi MVPD, bazinius dydžius ir bazinį bausmių ir nuobaudų dydį tvirtinantys subjektai.

Detalesni argumentai dėl siūlomo teisinio reguliavimo pateikiami Projekto aiškinamajame rašte.

3. Pasiūlymų įgyvendinimo mechanizmas

Projekte siūloma, kad MVPD būtų apskaičiuojamas vadovaujantis vidutinės metinės infliacijos einamųjų ir ateinančių metų prognozėmis, kurias kiekvienais metais apskaičiuoja ir einamųjų metų kovo mėnesį Ekonominės raidos scenarijuje skelbia Finansų ministerija. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kiekvienais metais apskaičiuotų ateinančių kalendorinių metų MVPD euro tikslumu ir iki birželio 30 d. jį patvirtintų socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Kadangi Projektą numatoma teikti svarstyti Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijoje, Projekto 3 straipsnyje siūloma nustatyti įstatymo taikymo tvarką, nustatant, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija 2025 metais apskaičiuoja ateinančių kalendorinių metų minimalių vartojimo poreikių dydį euro tikslumu ir iki gruodžio 31 d. jį patvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Baziniai dydžiai būtų apskaičiuojami vadovaujantis einamųjų kalendorinių metų ir ateinančių kalendorinių metų MVPD bei įvertinus Finansų ministerijos apskaičiuotą ir einamųjų metų kovo mėnesį Ekonominės raidos scenarijuje skelbiamą ateinančių metų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokyčio prognozę. Bazinius dydžius tvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Atsižvelgiant į tai, kad lėšų poreikis Lietuvos Respublikos 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatymo projekte numatytoms socialinės apsaugos išmokoms apskaičiuotas vadovaujantis Projekte nustatyta tvarka nustatytais MVPD ir baziniais dydžiais, Projekto 2 straipsnyje siūloma nustatyti MVPD ir bazinių dydžių apskaičiavimo pereinamuoju laikotarpiu tvarką.

4. Pasiūlymų įgyvendinimo kaštai (lėšų poreikis einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais bei jo finansavimo šaltinis)

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, Įstatymo projektu teikiameis pasiūlymams įgyvendinti papildomų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų poreikis 2026 m. sudarytų 130,0 mln. eurų (iš jų: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – 118,7 mln. eurų, kitoms institucijoms – 11,3 mln. eurų), 2027 m. – 148,1 mln. eurų (iš jų: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – 130,6 mln. eurų, kitoms institucijoms – 17,5 mln. eurų), 2028 m. – 237,5 mln. eurų (iš jų: Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai – 210,8 mln. eurų, kitoms institucijoms – 26,7 mln. eurų).

5. Laukiamas rezultatas ir nauda bei juos patirsiantys subjektai ir asmenų grupės

Projekto nuostatomis siūloma bazinius dydžius, nuo kurių priklauso įvairių išmokų dydžiai, 2026 m. padidinti didesniu dydžiu (lyginant siūlomą tvarką su dabar galiojančia tvarka) 5,2 – 5,7 proc. 2026 m., palyginti su 2025 m., bazinės socialinės išmokos dydis padidėtų 5,7 proc. (vietoje 0,0 proc.), šalpos pensijų bazės dydis – 5,2 proc. (vietoje 0,8 proc.), tikslinių kompensacijų bazės dydis – 5,3 proc. (vietoje 1,0 proc.), valstybės remiamų pajamų dydis – 5,4 proc. (vietoje 0,9 proc.).

Naudodamasi Europos Sąjungos mokesčių ir išmokų mikrosimuliaciniu modeliu „Euromod“, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija atliko 2026 metų socialinės apsaugos išmokų atskaitos rodiklių didinimo kontrafaktinį poveikio vertinimą. Remiantis vertinimo rezultatais, lyginant dabar galiojantį Įstatymą su Įstatymo projektu, galima teigti, kad numatomi pakeitimai visos populiacijos skurdo rizikos lygio mažinimui poveikio neturės, tačiau žymesnis poveikis matomas tikslinėms grupėms: vaikų skurdo rizikos lygis mažės 0,4 proc. punkto, darbingo amžiaus asmenų – 0,2 proc. punkto, o bendrai mažiausias pajamas turinčių asmenų pajamos išaugs 1,4 proc.

6. Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas

2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, patvirtinti planuojami rodikliai, stebimi krypties rodikliai ir papildomai stebimi krypties rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas Projekte siūlomų pakeitimų įgyvendinimo poveikis:

1. skurdo rizikos lygis (proc.);
2. asmenų, kurių veikla dėl sveikatos sutrikimų buvo apribota, skurdo rizikos lygis (proc.);
3. 65 m. ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis (proc.);
4. pajamų pasiskirstymo koeficientas S80/S20 (skirtumas kartais);
5. asmenys, gyvenantys skurdo rizikoje ar socialinėje atskirtyje (proc.);
6. absoliutaus skurdo lygis (proc.);
7. vieno asmens skurdo rizikos lygis (proc.);
8. vieno suaugusio asmens su vienu ar daugiau vaikų skurdo rizikos lygis (proc.).

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ nuostatų įgyvendinimas

Projektas parengtas įgyvendinant Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 132 punktą „Tobulinsime socialinės paramos išmokų apskaitos rodiklių indeksavimo tvarką, kad ji labiau atspindėtų gyvenimo lygio pokyčius šalyje. Sieksime, kad su šiais rodikliais susietų socialinės paramos išmokų dydžiai nuosekliai artėtų prie minimalių vartojimo poreikių dydžio (toliau – MVPD)“ ir 133 punktą „Asmenims su negalia, pensinio amžiaus žmonėms, kurie neįgijo būtinojo stažo socialinio draudimo pensijai, sieksime laipsniškai didinti šalpos pensijų bazę iki MVPD“.

8. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas

Projektu neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

9. Notifikavimas² Europos Komisijai

Projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai.

10. Pranešimas³ Europos Komisijai dėl paslaugų teikimo laisvės

Pranešimas dėl Projekto Europos Komisijai neteiktinas.

11. Konsultavimasis su visuomene

Nenumatoma.

12. Derinimas su suinteresuotomis institucijomis

12.1. Derinimo būdas	Projektas paskelbtas TAIS.
12.2. Derinimo terminas	10 darbo dienų
12.3. Suinteresuotos institucijos ir suinteresuoti asmenys, pateikę pastabų ir pasiūlymų	Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, Finansų ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, LRVK Socialinės politikos grupė, Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė.
12.4. Derinimo rezultatai	Projektas patikslintas pagal suinteresuotų institucijų pastabas ir pasiūlymus. Dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pridėdama derinimo pažymą.

¹ Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programa, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2025 m. rugsėjo 25 d. nutarimu Nr. XV-439 „Dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

² Pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

³ Pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“, reikalavimus.

12.5. Apibendrinti derinimo rezultatai	<p>Projektas suderintas be pastabų su Krašto apsaugos ministerija, Kultūros ministerija, Lietuvos savivaldybių asociacija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Vidaus reikalų ministerija.</p> <p>Dėl Finansų ministerijos pastabų ir pasiūlymų, į kuriuos neatsižvelgta, pateikta derinimo pažyma, kurioje išdėstyti neatsižvelgimo argumentai.</p> <p>Projektas patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pateiktas pastabas ir pasiūlymus.</p> <p>2025 m. birželio 26 d. surengto pasitarimo su Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo atstovais ir mokslininkais, rengusiais Minimalių pajamų sistemos adekvatumo studiją⁴, metu aptartos ir įvertintos pateiktos pastabos dėl socialinės apsaugos politikos įgyvendinimo. Nacionalinio skurdo mažinimo organizacijų tinklo atstovai pasitarimo metu pažymėjo, kad pritaria Projektui – jame pateikti MVPD ir bazinių dydžių indeksavimo sistemos keitimo pasiūlymai geriau atspindės vidutinio darbo užmokesčio pokyčius ir leis greičiau reaguoti į infliacijos kaitą, artės prie minimalių vartojimo poreikių dydžio ir stiprins gyventojų socialinę apsaugą.</p> <p>Projektas ir jo lydimoji medžiaga patikslinti pagal LRVK Socialinės politikos grupės 2025 m. rugsėjo 24 d. pažymoje Nr. NV-2142 ir Teisės grupės 2025 m. rugsėjo 24 d. išvadoje Nr. NV-2141 pateiktus pasiūlymus ir pastabas ir darbo tvarka suderinti su nurodytų padalinių specialistais.</p>
13. Projekto iniciatorius	
Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.	
14. Projekto rengėjai	
Projektą parengė Aušra Saukaitienė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Strateginių sprendimų paramos grupės vyresnioji patarėja, mob. +370 618 75 449, el. p. ausra.saukaitiene@socmin.lt.	
15. Kita, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuomone, reikalinga informacija	
<p>Projektas parengtas įgyvendinant Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plane „Naujos kartos Lietuva“ numatytą reformą „Garantuota minimalių pajamų apsauga“, kurios tikslas – didinti pažeidžiamiausių gyventojų grupių socialinę gerovę ir sumažinti skurdą. Įgyvendinant vieną iš reformos priemonių – minimalių pajamų sistemos studijos nuostatas ir susijusių teisės aktų pakeitimus, 2022 m. parengta Minimalių pajamų adekvatumo studijos ataskaita⁵, kurioje kompleksiskai įvertinta minimalių pajamų sistema Lietuvoje, identifikuotos jos tobulinimo kryptys, siekiant sumažinti skurdą ir užtikrinti efektyvesnį lėšų panaudojimą. Atsižvelgiant į Minimalių pajamų adekvatumo studijos ataskaitoje pateiktas rekomendacijas, Projektu keičiama socialinių išmokų bazinių dydžių indeksavimo tvarka, siekiant užtikrinti, kad ji atspindėtų kainų ir vidutinio darbo užmokesčio pokyčius.</p>	

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo projektas, 1 lapas.
2. Projektas, 7 lapai.
3. Projekto aiškinamasis raštas, 9 lapai.

⁴ <https://socmin.lrv.lt/lt/es-investicijos/sadm-igyvendinami-projektai/projekto-minimaliu-pajamu-sistemos-adekvatumo-studija-pristatymas>.

⁵ Ibid.

4. Projekto antikorupcinio vertinimo pažyma, 4 lapai.
5. Suinteresuotų institucijų išvados, 21 lapas.
6. Derinimo pažyma, 4 lapai.

Socialinės apsaugos
ir darbo ministrė

Jūratė Zailskienė

Aušra Saukaitienė, tel. +370 618 75 449, el. p. ausra.saukaitiene@socmin.lt